

új magyar szó

12 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VII. évfolyam,
177. (1497.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,2805 ▲
1 amerikai dollár	3,1396 ▲
100 magyar forint	1,5190 ▼

Aktuális

2

Országot véd Orbán Viktor

Hat területre vonatkozó országvédelmi tervet hirdetett a magyar miniszterelnök tegnap. Orbán Viktor szerint várható, hogy a bejelentett intézkedések miatt nemzetközi szervezetek nemzetközi fórumokon megtámadják az országot. Közben a Parlament előtt szakszervezeti tüntetés kezdődött.

Aktuális

3

Boc „hivatalosította” Orbant?

Emil Boc kormányfő magához rendelte tegnap Leonard Orbant, az EU-pénzek lehívását koordináló miniszteri tisztség első számú várományosát, hogy az októberben felállítandó tárca teendőit megtárgyalják.

Kultúra

8

Erdélyi „várfelvarrás”

Erdély több településén is restaurálják a várakat, a nagyszabású felújítási munkálatok oroszlánrészét az Európai Unió finanszírozza. Marosvásárhelyen ezen a héten kezdik el a középkori vár restaurálását, Csíkszeredában és Nagyváradon jelenleg is zajlanak a felújítási munkálatok.

Vezércikk

3

Hálás románok a Ground Zerónál

A román elnök amerikai útjának időzítése valószínűleg véletlenül esik szinte egybe az Amerika elleni terrortámadás tizedik évfordulójával. Ám mára közkeletű az a vélekedés, hogy Románia euroatlanti integrációját a New York-i Világkereskedelmi Központ ikerturnyainak összeomlása gyorsította fel.

Cseke Péter Tamás

Kihalófélben Románia?

Jelentősen csökkent az elmúlt félévben a születések és a házasságkötések száma

ÜMSZ

A második világháború óta nem kötöttek ilyen kevés házasságot Romániában, és az ötvenes években született utóljára ilyen kevés gyermek: az ország megindult a demográfiai lejtőn 2011 első félévében – derül ki az Országos Statisztikai Intézet adataiból. Kiss Tamás szociológus szerint nem biztos, hogy tartós népességfogyásról van szó, de tény, hogy a párok többsége halogatja a gyerekvállalást, mert bizonytalanságot vált ki a gazdasági válság és a megszorító szociálpolitika. Erre utal, hogy 2002 és 2007 között – amikor több juttatás és támogatás járt a családok-

nak – kimutathatóan megugrott a gyerekszám. A gyermekvállalási kedv csökkenésének egyenes következménye a társadalombiztosítási rendszer összeomlása lehet: ha nem történik jelentős változás demográfiai téren, 15-20 év múlva a munkavállalóknak egyenként két nyugdíjas juttatásait kell majd biztosítaniuk. A magyar közösség számára azonban jó hír, hogy a középosztálybeli, értelmiségi magyar családok szívesen vállalnak több gyereket is, körükben nem ritka a három-négy, sőt az ötgyermekes család sem. A román középosztály ezzel szemben „egykézlik”; nem szívesen vállalnak több gyereket a szegények és az alulképzettek sem. **7. oldal**

Tanévkezdés – ballépésekkel

Feszültségekkel kezdődött tegnap a tanév: a magyar szülők ellenérzésekkel fogadták az oktatási miniszternek azt az elképzelését, hogy a diákok

órák előtt énekeljék el a román himnuszt. Tegnaptól két új magyar iskola is indult Margittán és Szalontán, Marosvásárhelyen azonban helyhiányra panaszkodnak a szülők: több gyereket elutasítottak a helyi iskolákban, osztályösszevonással szüntettek meg magyar osztályokat.

7. oldal

Újránának a tanácselnökök

Az RMDSZ mindhárom székhelyi megyei tanácselnöke indulna újabb mandátumért a jövő évben esedékes helyhatósági választások alkalmával: Borboly Csaba tegnap jelentette be, hogy a szövetség Harghita Megyei Egyeztető Tanácsa (HET) egyhangúlag támogatja indulását, Lokodi Edit Emőke jelölését pedig Kelemen Atilla, az RMDSZ Maros megyei elnöke „valószínűsítette” lapunknak. Tamás Sándor, Kovászna megye tanácselnöke már korábban jelezte, hogy újránázza négy éve betöltött tisztségében. A Szövetségi Állandó Tanács (SZÁT) a jelöltek kiválasztását a területi szervezetekre bízta, konszenzusos elvi döntést várva az RMDSZ helyi struktúráitól. **3. oldal**

(Mentő)övön aluli görög ütés

A monetáris unión belüli adóügyi szabályozások szigorodásától tartanak az euró bevezetésében reménykedő közép- és kelet-európai országok képviselői azt követően, hogy Görögország fizetéképtelenné válását már-már tényként kezelik politikai és üzleti döntéshozók egyaránt. A német pénzügyminisztérium annyira komolyan számol Görögország fizetéképtelenné válásával, hogy ennek bekövetkezése esetére a drachma újbóli bevezetését is felvetette – szellőztette meg a *Der Spiegel*. A tőzsdek e hírekre esséssel reagáltak, amelynek legfőbb vesztesei a pénzintézetek voltak, közöttük elsősorban a francia bankok.

6. oldal

Bírák majd az iramot? Az elsősök első lépései a bukaresti Ady Endre Elméleti Líceumban

Fotó: Tofán Levente

Röviden

Băsescu aláírta Eckstein lemondását

Hivatalosan is megvált Eckstein-Kovács Pétertől az Elnöki Hivatal, ugyanis Traian Băsescu államfő tegnap aláírta a volt kisebbségügyi tanácsos lemondási kérelmét jóváhagyó határozatot. Mint korábban írtuk, Eckstein azzal indokolta távozását a Cotroceni-palotában betöltött tisztségéből, hogy nem ért egyet az államfő által szorgalmazott verespataki aranyberuházással.

Esterházy újabb emlékművet kap

Október 6-án avatják fel Esterházy János emlékművét a dél-szlovákiai Dunaszerdahelyen. Lipcsey György Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását Dunaszerdahelyen a Fő utcán, a városi művelődési központ melletti épület falán helyezik el. Lipcsey Györgynek több történelmi vonatkozású szobra áll már a dél-szlovákiai városban. Esterházy volt a szlovák parlament egyetlen képviselője, aki 1942. május 15-én a zsidóság kitelepítéséről szóló törvény ellen szavazott. A szovjet titkosszolgálat, majd csehszlovák hatóságok azért hurcolták meg, mert nyilvánosan elítélte az 1940-ben a szovjetek által elkövetett katinyi vérengzést.

Román rabszolgák szabadultak ki

Koncentrációs táborhoz hasonló körülmények között tartottak fogságban 24 férfit Nagy-Britanniában, Bedfordshire régióban. A rabszolgákat – köztük 17 brit, 2 román, 3 lengyel és 2 orosz állampolgárt – a brit rendőrség 200 fős osztaga szabadította ki vasárnap. Egyesek közülük már 15 éve raboskodtak embertelen körülmények között. Fejüket kopaszra nyírták, szűk ólakban tartották őket nagyon egészségtelen körülmények között, elvették tőlük minden személyes tulajdonukat, és dolgoztatták őket. Nagyon kevés ételmezt kaptak, sokan közülük kórosan lefogytak.

DSK tanúskodott saját ügyében

Tanúként hallgatta ki Dominique Strauss-Kahnt, a Nemzetközi Valutaalap volt vezérigazgatóját tegnap a párizsi rendőrség. A volt IMF-vezért Tristane Banon újságíró júliusban jelentette fel azzal a váddal, hogy 2003-ban meg akarta őt erőszakolni. Strauss-Kahn tagad minden vádat, és már korábban feljelentést tett Banon ellen rágalmazás címén. A nő azt állítja, Strauss-Kahn egy interjú alkalmával erőszakoskodott vele egy üres párizsi lakásban.

Cameron Moszkvába látogatott

Dmitrij Medvegyev orosz államfő (képünkön balra) tegnap Moszkvában fogadta David Cameront (jobbra), akinek a személyében – a két ország közötti számos probléma miatt – hat év óta első ízben látogat brit miniszterelnök Oroszországba. Mind a Kreml, mind a brit politikus jó előre jelezte, hogy több jelentős probléma is terheli a kapcsolatokat, de a Kreml rámutatott, hogy bármely kérdéstről kész tárgyalni, s ezt Medvegyev is megerősítette a találkozós kezdetén. A két ország kapcsolatai 2006-ban romlottak meg, amikor Londonban megölték Alekszandr Litvinenko volt orosz titkosszolgálati tisztet, és Moszkva elzárkózott a gyanúsított kiadatásától.

Ismét republikánus csöर्टe

Egy héten belül másodszer mérkőzött meg egymással a tévékamerák előtt a republikánus párt 8 elnökaspíránása a floridai Tampában tegnap este. A fórumon a mezőny élén álló két jelöltnek, Rick Perry texasi kormányzónak és Mitt Romney-nek, Massachusetts volt első emberének újabb csöörtéit már előre jelezték. A felmérések szerint Perry támogatottsága a republikánus párton belül 38, Romney-é pedig 16 százalék.

Orbán „védelmi” terve

A magyar kormányfő számít a külföld beavatkozási kísérleteire

ŰMSZ-összefoglaló

▶ Hat területre vonatkozó országvédelmi tervet hirdetett a magyar miniszterelnök tegnap a Parlamentben. Orbán Viktor ennek részeként bejelentette: a kormány megvalósíthatónak minősítette a Fidesz-KDNP-frakció azon javaslatát, hogy tegyék lehetővé a devizahiteleseknek az adósságuk rögzített árfolyamon történő, egyösszegű végtörlesztését. Közölte azt is, hogy 35 százalékos luxus áfakulcsot kezdeményez a kormány, 2012-re pedig 3 százalék alatti költségvetési hiány megállapítását. Emellett javaslatot tett az uzsora elleni keményebb fellépésre; a magas rezszi miatt központi ármegeállásra a szemét-, a víz- és a csatornadíjak esetében; stabilitási törvény kidolgozására annak érdekében, hogy az államadósság ne termelődjék újra; valamint tömeges közmunkaprogramra.

Románia a példa

Orbán Viktor szerint kevés egyetlenebb dolgot lehet elképzelni, mint amikor bűnözők arra szakosodnak, hogy a legszegényebbeket maradvány értékeiktől is megfoszassák, menekülésre kényszerítsék. Emiatt a kormány zéró toleranciát és „hajtovadászatot” hirdet az uzsorás bűnözők ellen – közölte. Várhatóan nevezte ugyanakkor azt, hogy nemzetközi szervezetek nemzetközi fórumokon „megtámadnak bennünket”, miként tették a bank- és a multiadó esetében is. „Kedvezőtlen ítéletek esetén megfelelő választatározatokkal fogunk reagálni” – jelentette ki. A kormány azt is kezdeményezi, hogy – változtatva a mai „helytelen gyakorlaton” – a devizahitelek esetén

Szakszervezetek tüntettek a Parlament előtt

A tisztességes szociális párbeszéd visszaállítását követelték a Kossuth téren tüntető szakszervezetek, amelyek szerint a kormány eddigi intézkedései nem kedveztek a magyar munkavállalóknak. A „Ne tovább!” mottóval megrendezett akcióra bec-

lések szerint néhány ezren gyűltek össze. A tömegben „Nem leszünk rabszolgák, Orbán takarodj!”, „A társadalmi békéért valódi érdekegyeztetést” és „Nem radikális, hanem racionális megoldások kellenek” – feliratú transzparenset lehetett látni.

forintban jelentkező költségeket a bankok csak forintban számolhassák fel. (Az osztrák külügyminiszter már tegnap nemtettszékének adott hangot, és konzultációra szólította fel a kancellárt.)

A miniszterelnök szerint indokolt annak vizsgálása is, milyen érdekeket szolgált, kit terhel a felelősség azért, hogy a térség országaival ellentétben Magyarországon elmaradt a devizahitelezés adminisztratív korlátozása, és az embereket „belecsalták” a devizahitelezés rendszerébe. Magyarország kivételével mindenhol időben felismerték, hogy a devizahitelezésből előbb-utóbb óriási baj lehet – tette hozzá, péld-

daként említve Romániát, Ausztriát, Lengyelországot.

Orbán szavahihetősége

A szocialisták frakcióvezetője szerint a kormány gazdaságpolitikája illúziókra épül és megbukott, míg a kormánypárti frakcióvezetők támogatásukról biztosították az országvédelmi programot. Mesterházy Attila (MSZP) azt kérdezte, hogy amit elmondott a kormányfő, komolyan kell-e venni. „Komoly probléma” – folytatta, majd a *WikiLeaks* által nyilvánosságra hozott dokumentumokra utalva azt mondta, Orbán Viktor többször beszélt arról, hogy nem a szavaival kell törőd-

ni. A magyar kormány ismét hatalmi döntéssel akarja felülírni a hitelfelvevők és a bankok magánjogi szerződéseit, ami jogalamban tilos, újabb súlyos csapást mér a már eddig is súlyosan megröppant befektetői bizalomra – áll a GKI Gazdaságkutató Zrt. gyorsjelentésében. A GKI álláspontja szerint a magánnyugdíj-pénztári vagyon államosítása, a visszamenőleges jogalkotás, az ágazatok után már-már vállalati szintű adókiivetés, a független intézmények – például Alkotmánybíróság – jogköreinek a korlátozása után ez az újabb lépés a külföldi és a hazai tőke menekülését fogja okozni. ◀

Elfogták Kadhafi fiát

Hírösszefoglaló

▶ Tizenketten meghaltak és tizenhatan megsébesültek az egymással szemben álló Kadhafi-ellenes felkelők hétvégi összecsapásaiban, Líbia délnyugati részén. Az összetűzések hátterében hagyományos viszályok is meghúzódnak, egyfelől Garján és Kikla települések harcosai, másfelől al-Aszabaa város harcosai között. Eközben a NATO harci

Moammar el-Kadhafi

gépei a bukott líbiai vezetőhöz hű erők állásait bombázták. A Moammar el-Kadhafi mögé felsorakozó erők azonban továbbra is makacs ellenállást tanúsítanak.

Vasárnap egyébként kézre került a Kadhafi-rezsím egykori kémfőnöke, Buzeid Dorda, aki a külföldi titkosszolgálatot irányította. A férfit a líbiai főváros Zenata negyedében egy magánház alsó szintjén lévő nappalijában fogta el egy hűsztagú elit egység. Dorda májusban vette át a külföldre dolgozó titkosszolgálat irányítását, miután elődje, Múza Kusza dezertált. A kémfőnök egyike azoknak a Kadhafi mellett mindvégig kitartó volt vezetőknak, akik Tripolinak a felkelők kezére jutása után estek fogságba. Augusztus 31-én Tripoli egyik nyugati peremkerületében tartóztatták le Abdelati Obeidit, a bukott rezsim külügyminiszterét.

Ugyancsak kézre került al-Szádi, Kadhafi egyik fia (képünkön), aki Nigériába menekült. A Líbiával szomszédos ország hatóságai akkor fogták el, amikor egy nyolc gépkocsiból álló konvoj uton volt Nigéria belseje felé – tudósított az *al-Dzsaszíra* arab hírtelevízió. ◀

Atombaleset Franciaországban

ŰMSZ

▶ Robbanás történt tegnap egy dél-franciaországi atomlétesítményben, Marcoule-ban. A *France Info* hírrádió értesülése szerint a délben bekövetkezett balesetben egy ember meghalt, négy személy súlyosan megsérült. A detonáció a 3800 személyt foglalkoztató kutatóközpont egyik hul-

ladékfeldolgozó létesítményének kemencéjénél történt. A telepelyen állandóan működő mérőeszközök nem jeleznek veszélyes sugárzást.

A hulladékfeldolgozó üzem atomerőművekből származó, enyhén radioaktív fémhulladékok beolvasztását, illetve újrahazsnoztását végzi; a robbanás itt történt. ◀

Újrázó tanácselnökök

ÚMSZ-összeállítás

► Az RMDSZ mindhárom székellyöldi megyei tanácselnöke indulna újabb mandátumért a jövő évben esedékes helyhatósági választások alkalmával: Borboly Csaba tegnap jelentette be, hogy a szövetség Hargita Megyei Egyeztető Tanácsa (HET) egyhangúlag támogatja indulását, Lokodi Edit Emőke jelölését pedig Kelemen Atilla, az RMDSZ Maros megyei elnöke „valószínűsítette” lapunknak. Tamás Sándor, Kovászna megye tanácselnöke már korábban jelezte, hogy újrázna négy éve betöltött tisztségében

Borboly Csaba egyhangú döntéssel

Az RMDSZ Hargita Megyei Egyeztető Tanácsa (HET) egyhangúlag támogatja Borboly Csabát, Hargita Megye Tanácsa elnökét abban, hogy ismét induljon a tanácselnöki tisztségért a jövő évi helyhatósági választáson. A HET határozatát tegnap jelentette be az érdekelte azon a sajtótájékoztatón, amelyet Gyergyószentmiklóson tartott Bende Sándorral, a Gyergyó Területi RMDSZ elnökével együtt. Borboly megköszönte a lakosság több mint 16 ezer támogató aláírását, amely a jelöléshez szükséges aláírások kétszerese, és ugyancsak köszönetet mondott a Hargita megyei helyi RMDSZ-szervezeteknek, amelyek valamennyien támogatták újrjelölését. Borboly Csaba kifejtette, szimbolikus töltettel bír, hogy jelenleg a Hargita megyei RMDSZ-szervezetek között nincs vita. „Szolid, visszafogott kampányra készülök” – mondta Borboly Csaba, hozzátéve: az elkövetkező időszakban szövetséget szeretne kötni a releváns társadalmi csoportokkal, és a konzultációs

folyamatba jobban bevonná azokat, akik eddig nem nagyon vettek ebben részt.

„Valószínűleg” Lokodi Edit Emőke

Valószínűleg Lokodi Edit Emőke indul majd a Maros Megyei Tanács elnöki tisztségéért – mondta el lapunknak Kelemen Atilla, az RMDSZ megyei elnöke, hozzátéve, hogy a jelölt személyét nem előválasztással döntik el. Az immár második mandátumát töltő Lokodi nem kívánta megerősíteni indulási szándékát, „amíg az RMDSZ megyei elnöksége nem nyilatkozik”. „Van egy megyei elnökség, és amikor az nyilatkozni fog, akkor mindenki megtudja. Ameddig a megyei RMDSZ nem dönt, addig én nem nyilatkozom” – fogalmazott

az ÚMSZ-nek Lokodi Edit Emőke. A Maros megyei RMDSZ-nél egyelőre arról sem döntöttek, hogy szerveznek-e előválasztásokat, ha többen jelentkeznek egy-egy tisztségre. Kelemen Atilla, a szövetség megyei elnöke a Területi Küldöttek Tanácsának hatáskörébe utalta a döntést. „Lehet, hogy lesznek olyan helyek, ahol igen, és olyanok, ahol nem. Egyes helyeken nem indokolt, más helyen igen” – mondta Kelemen.

A helyiekre bízzák

Kovács Péter, az RMDSZ főtitkára korábban arról tájékoztatta lapunkat, hogy ha összevonják a jövő évi helyhatósági és parlamenti választásokat, a szövetség változtat jelöltállítás stratégiáján. Mint ismert, a Szövetségi Állandó Tanács a nyár elején felszólította az RMDSZ területi és helyi szervezeteit, hogy a „stratégiaiul fontos” megyékben és településeken – ahol a magyarság számaránya legalább húsz százalék – szeptember végéig hozzanak elvi döntést helyhatósági jelöltjeikről. „Az elvi döntés azt jelenti, hogy a szervezetek próbáljanak konszenzusra jutni a megyei tanácselnökjelölt, polgármesterjelölt személyéről. A formális döntést ráér később meghozni, a jelölés szabályzatát a Szövetségi Képviselők Tanácsa várhatóan a téli ülésen dolgozza ki” – magyarázta Kovács. A főtitkár elmondta, az RMDSZ nem szűmüzte az előválasztás intézményét a szabályzatból. Hozzátette: várhatóan a területi szervezetekre bízzák majd annak eldöntését, hogy előválasztások révén állítanak-e majd jelöltet. ◀

Borboly Csaba, Lokodi Edit Emőke és Tamás Sándor (balról jobbra) jövőtől is együtt erősítene Székelyföld identitását

Băsescu csak Biden fogadja

M. Á. Zs.

► Csak Joe Biden amerikai elnök fogadja ma Washingtonban Traian Băsescu, ugyanis a román államfő látogatása idején Barack Obama, az Egyesült Államok elnöke az Ohio állambeli Columbusban lobbizik majd a munkaerőpiac-ösztönző csomagja mellett. A washingtoni kormányzati körökben rendkívül jól informáltak számítók *The Hill* című napilap elsőként közölte a

hírt. A bukaresti elnöki hivatal rendkívül szűkszavú közleményben jelentette be Traian Băsescu amerikai látogatását, nem részletezve azt, hogy a román államfő kivel találkozik Washingtonban. A Fehér Ház honlapján pedig tegnap estig nem töltötték fel Barack Obama, illetve helyettese, Joe Biden mai programját. 2005-ös washingtoni látogatásakor Traian Băsescu fogadta az Egyesült Államok akkori elnöke, George W. Bush. ◀

Frunđa György, a különutas

ÚMSZ

► „Komoly fenntartásai” vannak Frunđa György RMDSZ-es szenátornak a helyhatósági és parlamenti választások összevonásával kapcsolatban, szerinte ez „rendkívül nehéz helyzetbe hozná a választókat” és a veszteség jóval nagyobb volna, mint a nyereség. A *Radio France Internationale* (RFI) rádióadótnak adott tegnap reggeli interjújában Frunđa immár sokaadik alkalommal fogalmaz meg olyan véleményt politikai kérdésekben, amely ellentétes az RMDSZ országos vezetőségének az álláspontjával.

„A parlamenti és az önkormányzati választás két eltérő megmértetés, eltérő célokkal. Ezért Európában sehol nem tartják egyszerre a választásokat, mivel a szavazópolgárnak jogában áll, hogy külön tájékoztatást és külön döndhessen a két, merőben különböző voksolásról” – fogalmazott Frunđa. Hozzátette: a helyhatósági választásokon jó gazdákat, polgármestereket, közgyűlési tagokat kell kiválasztani, akiknek egy helyi közösséget vagy egy megyét kell vezetniük, eltérően a parlamenti

választásoktól, amelyek általános ideológiai problémákról, az ország jövőjéről és egy új kormány megalakulásáról szólnak. A Maros megyei RMDSZ-es szenátor szerint a választások összevonása esetén a választók nagyon nehéz helyzetbe kerülnek, mivel ha egyszerre mindkét problémakörben információkkal bombázzák őket, nehezen értik meg, miről is van szó. Leszögezte: a választások összevonása esetén a demokrácia veszít, az anyagi megtakarítás érve pedig nem elfogadható, mivel a nyereség minimális. „A demokrácia pénzbe kerül, de ilyen a demokrácia, mi pedig nem akarunk diktatúrát. Ha bevezetjük az összevont választásokat, akkor négy vagy nyolc év múlva is ugyanígy voksolunk, ami óriási veszteség a demokrácia szempontjából, a veszteség sokkal nagyobb lenne, mint a nyereség” – hangsúlyozta Frunđa, aki szerint ezzel a lépéssel a kormány Pandóra szelencéjét nyitná ki.

Mint korábban írtuk, a Demokrata Liberális Párt (PDL) vetette fel a választások összevonásának ötletét, arra hivatkozva, hogy így olcsóbban lehetne megrendezni a voksolást. ◀

Hálás románok a Ground Zerónál

Cseke Péter Tamás

Keves olyan politikus akadhat a földön, aki ne álmodna arról, hogy élete során bebocsátják a Fehér Hába, s szentől szemben ülhet az amerikai elnökkel, a „világ legerősebb emberével”. S szintén kevés akad, akinek meg is adatik az,

helyvel kínálják az Ovális Irodában. Traian Băsescu eddig ez kétszer adott meg, előző mandátuma alatt, amikor még George W. Bush volt Fehér Ház lakója. Ha a tengeren túlról származó információknak hiszni lehet, a román elnöknek az ma mégsem jár ki, hogy életében harmadszor is belépessen az Ovális Irodába kezert rázni Barack Obamával. Pedig Traian Băsescu rég nem volt ennyire szüksége a legmagasabb szintű román-amerikai találkozó létrejöttére. Második mandátumában egyre gyakrabban érte az a vád, hogy vezetése alatt elszigetelődött az ország, államfőként szalonképtelenné vált, és már nem szívesen látott vendég a nyugati kancelláriákban. Ha Obama fogadja, bírálói kénytelenek elhallgatni: köztudott, hogy az Ovális Iroda foteljaiban nem foglalhatnak helyet „részeses zsarnokok” – ahogy ellenfelei előszeretettel nevezik.

Az államfő megítélésénél és a legmagasabb szintű találkozó létrejötténél is fontosabb azonban, hogy Traian Băsescu amerikai útja újabb fontos állomás annak a pályának, amelyre Románia a 2002-es NATO-csatlakozásakor állt véglegesen rá. Az ország euróatlanti integrációja – vagy, éppen Băsescu szavaival – a London-Washington- tengelyhez történő igazodás teszi lehetővé, hogy a román államfő ma olyan dokumentumot írjon alá az amerikai fővárosban, amelyek révén az Egyesült Államok és a NATO kiterjeszti rakétapajzsát Romániára is.

A román elnök amerikai útjának időzítése valószínűleg véletlenül esik szinte egybe az Amerika elleni terrortámadás tizedik évfordulójával. Am mára közkeletű az a vélekedés, hogy Románia euróatlanti integrációját a New York-i Világkereskedelmi Központ ikerterorainak összeomlása gyorsította fel. A 2001. szeptember 11-i események jelentősen megnövelték az ország geostratégiai jelentőségét; Bukarest elsőként vált tagjává a Bush által toborzott Irak elleni koalíciónak, majd 2002-ben, a prágai csúcspont után a NATO-ba is befogadták. Közismert, hogy 1997-ben, Magyarország, Csehország és Lengyelország felvételekor a katonai szövetség még ajtót mutatott Romániának, s 2000-ben, a szociáldemokrata bukaresti kormány megalakulásakor, illetve a kommunista Ion Iliescu elnökké választásakor olyan vélemények is elhangzottak, hogy a csatlakozás az új évezred első évtizedének végéig is elhúzódhat. Ennek tudatában talán nem ártana, hogy – ha már arra jár – a román államfő országga nevében hálát rebegne a Ground Zerónál a terrortámadások áldozatainak is.

Román lapszemle

A Hidroelectrica, az Oltchim, az Olténiai Országos Barnaszén-társaság, a Romarm és az Electrica Furnizare lesznek az első olyan nagy állami vállalatok, amelyek élére magánszemélyekből álló vezető testület kerül (*Adevărul*). ► Elhunyt George Marinescu, a Ceaușescu korszak legismertebb televíziós hírolvasó-bemondóinak egyike. ► (*Evenimentul zilei*). Jóllehet a végős valóperes tárgyalás időpontját eredetileg október végére jelölték ki, Călin Popescu-Tăriceanu volt miniszterelnök a 6. kerületi bíróságon elvált feleségétől (*Click*).

Boc „hivatalosította” Orbant?

ÚMSZ

► Emil Boc kormányfő berendelte tegnap magához Leonard Orbant, az EU-pénzek lehívását koordináló miniszteri tisztség elsőszámú várományosát, hogy a várhatóan októberben felállítandó tárca teendőit megtárgyalják. A találkozó ezért is keltette fel a sajtó figyelmét, mert bár a többnyelvűségért felelős volt EU-biztos mindenki befutónak tartja az új tárca vezetői tisztségre, hivatalosan még senki nem erősítette meg ezt az információt. A múlt hétt végén Elena Udrea régiófeje-

lesztési és turisztikai miniszter „járt a legközelebb”, amikor kiszaladt a száján, hogy az EU-pénzek lehívását koordináló minisztériumot „legkésőbb” októberig felállítják, és a tárcát „valószínűleg” Leonard Orban vezeti majd. Az érintett nem volt hajlandó kommentálni Udrea nyilatkozatát, viszont a hír valóságtartalmát sem vonta kétségbe. Korábban Emil Boc miniszterelnök is arról beszélt, hogy az új tárcát akkor állítják fel, miután a kormányt alakító koalíciós alakulatok meg egyeztek a hatáskörökről és a miniszter személyéről. ◀

Új törvénykönyv a „polgárok”

Október 1-jétől lép életbe az új polgári törvénykönyv. Kidolgozásánál az illetékes hatóságok igyekeztek szem előtt tartani más államok hasonló jogszabálygyűjteményét, az európai és nemzetközi jogrendszer vonatkozó rendelkezéseit és elveit.

Bogdán Tibor

Csaknem minden jelentősebb területen szabályozza az állampolgárok, valamint az állami, önkormányzati, gazdasági és társadalmi szervezetek, továbbá más személyek vagyoni és egyes személyi viszonyait az új polgári törvénykönyv.

A magánélet sérthetetlen

A polgári jogi kódex megkülönböztetett figyelmet fordít a magánülethez való jog szavatolására. Így életbelépésétől kezdve, azaz október 1-jétől törvénybe ütközik majd magán telefonbeszélgetések bármilyen technikai eszközzel történő lehallgatása, e telefonbeszélgetések felhasználása, video- vagy hangfelvételek készítése magánterületen tartózkodó személyekről, az érintettek engedélye nélkül.

A magánülethez való jog megsértésének minősül belső területekről készült felvételek forgalmazása, a terület jogos tulajdonosának beleegyezése nélkül, illetve személyek magánéletének megfigyelése, a törvény által jóváhagyott eseteket kivéve. Hasonlóképpen törvényszegésnek számít a jövőben személyek vagy családok magánéletének nyilvánosság előtt történő megtárgyalása, az erről a témáról szóló ankét, riport, illetve kórházi kezelés alatt álló személyekről készült felvételek terjesztése, egészségi állapotáról, diagnózisáról szóló információk közzététele, akár csak boncolási eredmények nyilvánosságra hozatala.

A pozitív megítéléshez a halottak is joga van; az új rendelkezések ezentúl mintegy törvényesen is érvényt szereznek a szólasmondásnak, miszerint a halottakról vagy jót, vagy semmit. A pol-

gári törvénykönyv szerint ugyanis „a halott emléke ugyanúgy védeltségnek örvendő, mint az élő személy imázsa és tekintélye”.

Házasság és válás

A dokumentum részletesen szabályozza a házasság kapcsán felmerülő problémákat is. Megtiltja az egyenes ágú rokonok közötti házasságot, a tiltás kiterjed az oldal-ágú rokonságra is, ám itt negyedfokú rokonság esetén különleges jóváhagyással engedélyezett a házasságkötés. Tizenhat éven aluliak csakis orvosi felülvizsgálat után, a szülők vagy a gyámok beleegyezésével házasodhatnak, vagy köthetnek eljegyzést.

Az új kódex tiltja az azonos neműek közötti házasságot, amit akkor sem ismer el, ha azt külföldön kötötték meg. A házastársi kötelezettségek közé tartozik az együtt-

lakás, a különlakáshoz alapos megindoklásra van szükség. Az eljegyzés az új polgári törvénykönyv szerint kölcsönös házasságkötési ígéretet jelent, amely felbontható, ha a felek valamelyike megmondja magát. Az eljegyzés minden formáság nélkül létrejehet, bármilyen dokumentummal, így tanúkkal is bizonyítható, ugyanakkor nem jár házasságkötési kötelezettséggel. Az eljegyzés felbontásakor a feleknek vissza kell adniuk az eljegyzés alkalmával egymásnak adott ajándékokat. A felbontásért felőlős személy egy éven belül kártérítést köteles fizetni a másik félnek az esküvői előkészületekre fordított költségeikért.

A válást októbertől közjegyző is kimondhatja, amennyiben a felek közös akarattal kívának válni, és a házasságból nem született gyermek. A kérelmet a házastársaknak közösen kell benyújtaniuk. Válás esetén az illetékes hatóságoknak meg kell hallgatniuk a házastársakat tíz év fölötti gyermekét is, azt tájékoztatniuk kell a válás következményeiről.

A polgári törvénykönyv érvénytelennek nyilvánítja azt

a házasságot, amely nem családalapítás szándékával jött létre. Kivételek „a végleges bírósági döntés kimondásáig” azok az esetek, amelyekben a feleség szült vagy terhes maradt, vagy ha legalább két év eltelt a házasságkötés óta.

Bankok és ügyfelek...

A törvénykönyv szabályozza a bankok és ügyfelek viszonyát is, utóbbiak kiegészítő jogokat kapnak, a pénzügyintézeteknek pedig lehetőséjük nyílik rugalmasabb hitelnújtásra. Az ügyfeleknek bankjaikkal bizonyos kitételekben kell megállapodniuk. A felelősségkorlátozásra vonatkozó kitétel szerint a felek megállapodnak annak a kártérítésnek a maximális összegében, amelyet az ügyfél köteles fizetni az általa vállalt feltételek megszegéséért. Ugyanakkor, ha csak a szerződésben nem szerepel ellenételes záradék, a bank csakis a kölcsönzött terhelő, kivételes okok miatt mondhatja fel egyoldalúan határidő előtt a szerződést. A szerződés egyoldalú felmondását követően az ügyfél nem használhatja

fel a továbbiakban a banki kölcsönt, a pénzügyintézet pedig 15 napos határidőt köteles adni a felvett pénzüsszegek visszafizetésére. Amennyiben meghatározatlan időre szól a szerződés, akkor azt 15 napos felmondási határidővel a felek bármelyike megszakíthatja.

...ingatlanulajdonosok és bérlok viszonya

Az új polgári törvénykönyv szabályozza a bérlok és ingatlanulajdonos viszonyát is. Így meghatározatlan időtartamra megkötött szerződés esetén a bérlok akkor mondhatja fel egyoldalúan a szerződést, ha szándékáról 60 nappal korábban értesíti a tulajdonost, abban az esetben, ha havi albérleti díjat állapítottak meg; ennél rövidebb távra megállapított bérleti díj esetén az előzetes értesítést 15 napon belül kell a tulajdonoshoz eljuttatnia.

Ha a szerződés meghatározott időre kötötték meg, akkor a felmondást a bérloknek legalább 60 nappal korábban kell közölnie az ingatlan tulajdonosával. ◀

Nyolcvan éve csapott le a „biatorbágyi rém”

Nyolcvan éve, 1931. szeptember 13-án éjszaka robbant fel a biatorbágyi viadukt, éppen amikor a Bécsbe tartó nemzetközi gyorsvonat áthaladt rajta. A szerelvény mozdonya és a tizenegy kocsij közül az első hat a mélybe zuhant, 22 ember meghalt, 17 súlyosan megsebesült.

Gy. Z.

A máig leghíresebb magyarországi merénylet súlyos politikai következményekkel járt – de erről később. A ma már használaton kívüli völgyhíd 1883-ban épült a Füzess-patak völgye fölött, a második vágányt egy párhuzamos újabb hídon 1898-ban fektették le. A merénylő közvetlenül a viadukt előtt robbantóknak helyezett el a jobb sínzáron, amely éjjel 0 óra 20 perckor a második-harmadik kocsij alatt robbant fel. A következő kocsik kisiklottak, a 26 méter magasból lefordultak, magukkal rántva a mozdonyt, a szerkocsit és az utána kapcsolt vonatokot. A rendőrség is politikai merényletre gyanakodott.

Statáriális bíraskodás

A feszült politikai légkörben – a világgazdasági válság súlyos hatásai már érezhetőek voltak – a gyanú a kommunistákra terelődött. A nyomozók a tettest is feltalálni vélték a Moszkvában élő Leipnik Márton kommunista

műszerész személyében. Mindez jó alkalom volt arra, hogy a kormány leszámoljon a kommunistákkal, így szeptember 20-án (egy héttel a merénylet után) az érvényben lévő statáriális rendeletet kiterjesztették az államellenes mozgalmakra is.

Időközben azonban az új-ságok megírták, hogy a közzelmultban Ausztriában és Németországban is hasonló merényletek történtek, itt azonban fasiszta újságot és jelszavát hagyott hátra a tettes. Hamarosan a rendőrség látókörébe került Matuska Szilveszter 39 éves bécsi gyáros, aki bekötözve, álsebekkel jelen volt a robbanás helyszínén (még fényképe is megjelent a lapokban). Különös, zavart viselkedése sokaknak feltűnt. A rendőrség egymástól független négy bejelentés után átfogó vizsgálatot indított, és megállapította: Matuska nem volt az utasok között.

Nem volt halálbüntetés

Matuskát a magyar gyanú alapján október 10-én vette

A „biatorbágyi rém” merénylete után: a felrobbantott viadukt és a szakadéka zuhant vasúti kocsij

örizetbe a bécsi rendőrség. Megállapították, hogy robbanóanyagot, vascsoveket, gyújtózsínort vásárolt, amit ő azzal magyarázott, hogy kőbányája van, majd pedig azt állította, hogy gyárának kéményét akarja felrobbantani. Végül október 16-án beismerő vallomást tett, és elismerte a két ausztriai és a németországi merényletet is. Bécsi pere 1932 júniusában kezdődött el. A tárgyaláson megjárta, hogy elmebeteg, az orvosok azonban épelmejjének minősítették, végül hat évre ítélték. Ausztria kiadta Magyarországnak, így 1934 novemberében Budapesten is bíróság elé állt: ezúttal huszonkét éves gyilkossággal vádolták. Az itt előadott jeleketi nyomán ismét az elme-

szakértők elé került, s bár a politikai felhangok miatt kevésbé vizsgálták, szintén beszámíthatónak találták. November 20-án halálra ítélték, de elkerülte a bitófát, mivel az osztrák hatóságok csak úgy adták ki, hogy – Ausztriában nem lévén halálbüntetés – az ott adhatónál súlyosabb büntetést nem kaphat.

Ausztriában kiszabott büntetésének letöltése után Matuska magyar földre került. Ítéletét időközben Horthy Miklós kormányzó – a megállapodás értelmében – kegyelemből életfogytiglanra változtatta. A váci fegyházban raboskodott, ahol találmányainak tökéletesítésén dolgozott, képeket festett kis-lyányának és „propagandaforogatókönyveket” írt.

Elmaradt robbantás

A váci börtön azonban 1944 végén, amikor az orosz csapatok Vácra érkeztek, néhány órára gazdátlan maradt, Matuska Szilveszter megszökött a zürzavarban és eltűnt. Személye körül azóta is legendák keringenek: voltak, akik még a hetvenes évek második felében is látni vélték, hol itt, hol ott.

Matuska Szilveszter római katolikus családból származott, szülei Matuska Antal papucskészítő mester és Németh Anna. A fiú tízéves korában elvesztette apját, édesanyja újból megházasodott, Kőmíves Sándorhoz, egykori segédükhöz ment hozzá. Ez az ember gondoskodott a gyermek taníttatásáról az

anyja kívánsága szerint, aki gyermekét papnak szánta. Mostohaapja azonban úgy szeretne volna, hogy a műhelynél maradjon, és sajátítsa el a papucskészítő mester-ség fortélyait. Végül a kalocsai érseki tanítóképzőben folytatta tanulmányait. Közben kitört az első világháború: Matuska Erdélyben hadnagyi minősítésben még parancsnoki tiszteletet is betöltött. A háború után visszatért szülőfalujába, Csantavérre, ahol felesége, Dér Irén is tanított. Közben nagy mennyiségben importált sót, petróleumot, cukrot, gyufát és festéket Újvidékről, Szabadkáról, Belgrádból, Bulgáriából.

A hídon 1931. október 3-án már újra jártak a vonatok, de 1977-ben, a hegyeshalmi vonal villamosításakor ki-vonták a forgalomból. Előbb föl akarták robbantani (!), utóbb a közvélemény és a szocialista időkben először tapasztalt, példátlan sajtókampány eredményeként átadták a nagyközségnek, amely 1996-ra helyreállíttatta az ipari műemléknek számító hídpart.

Csantavér nevét azonban nemcsak a „biatorbágyi rém” írta be a magyar híres-ségek történetébe. A ma Vajdasághoz (Szerbiához) tartozó településen született 1986-ban a Sugarloaf együttes énekesnője, a *TV2 Megasztár* című műsorában föltűnt Dér Heni, valamint az *RTL Klubban (Csillag születik)* megismert, 1992-ben született kis mesemondó, Utasi Árpád. ◀

Röviden

Erősödött a frank

Napi mélypontjára süllyedt tegnap késő délután az euró a svájci frankhoz képest: a keresztárfolyam a Reuters beszámolója szerint 1,2032-ig apadt, míg délelőtt 1,2070 környékén járt. Az euró nemcsak a frankkal, hanem a dollárral szemben is esett, miután a piacok már-már tényként kezelik a görög államcsődöt, és tartanak annak a bankszektor és a nagyobb eurózónatagokat érintő tolvagyűrűző hatásaitól.

Pangó befektetések

Az év első hét hónapjában 30,5 százalékkal esett vissza a közvetlen külföldi befektetések értéke Romániában az előző év hasonló időszakához képest – írta a *Ziarul Financiar* a Román Nemzeti Bank adataira hivatkozva. A beruházások összértéke 1,105 milliárd eurót tett ki, ami közel 40 százalékkal fedte a 2,8 milliárd euróra rúgó költségvetési deficitet. A Romániába érkező külföldi tőke értéke tavaly több mint 25 százalékkal maradt el a 2009-es szinttől.

Leépít a SocGen

Tőke megszültetés indokával csökkentené alkalmazottait számát a romániai, oroszországi, csehországi és egyiptomi kirendeltségeiben a Société Générale – jelentette be a tegnap a Bloombergnek Frédéric Oudea vezérigazgató. Sorin Popa, a francia pénzügyi hálózattal hazai kirendeltsége, a Román Fejlesztési Bank (BRD) igazgatója a *Mediafax*-nak cáfolta a leépítés szándékát. „Intézményünk csak önkéntes távozásokat útján karcusítja alkalmazottait számát” – fogalmazott tegnap a bankvezér.

Papirok 1,2 milliárdért

Egyéves futamidejű állampapírok kibocsátása révén tegnap 1,2 milliárd lejhez jutott a pénzügyminisztérium. A kötvényeket 6,76 százalékos hozam mellett sikerült értékesíteni, amely növekvő tendenciát mutat a májusban elfogadott hozamhoz képest. A bankok 2,25 milliárd lej értékben iratkoztak fel az állampapír-vásárlásra – idézte a *Mediafax* a tárca közleményét.

Kétszáz ezer Duster

Elkészült a kétszáz ezeredik Dacia Duster a Mioveni-i Dacia gyárban – adta hírül a *Mediafax* a cég közleményére hivatkozva. A tavaly január óta gyártott típus annyira sikeressé vált a vásárlók körében, hogy azóta ennek összeszerelése teszi ki az üzemi működésének több mint felét. A Renault csoporthoz tartozó gyár tavaly 2,7 milliárd eurós üzleti forgalmat bonyolított le, amely csaknem 27 százalékkal meghaladta a 2009-es szintet.

(Mentő)övön aluli ütés

A küszöbön álló euróövezeti csatlakozásokat is meghiúsíthatja a görög krízis

Sz. Zs.

A német pénzügyminisztérium annyira komolyan számol Görögország fizetésképtelenné válásával, hogy ennek bekövetkezése esetére a drachma újbóli bevezetését is felvetette – szelőztette meg a *Der Spiegel*. Bár a tárca illetékesei nem kommentálták ezt a vérszorgatókönyvet, meg erősítették, hogy Berlin komolyan fontolgatja azon júliusi döntését, miszerint finanszírozás nélkül hagyja a déli országot, ha nem szerez érvényt a kívánt megszorítási politikának. Minderre válaszul két és fél év mélypontra estek az európai bankok aktívái: a Bloomberg tegnap 4,1 százalékos csökkenésről számolt be, amely ugyanakkor éves viszonylatban 37 százalékos értékvesztést jelent.

Euróövezeti aggodalmak

A történetek aggodalmat keltek az euróövezethez csatlakozni kívánó országok soraiban, amelyek a monetáris unión belüli fiskális szabályozások szigorodásától tartanak. „Kelet-Közép-Európa országainak aktívabban kellene bekapcsolódniuk az euróövezet jövőjét érintő diskurzusokba és döntéshozatalba” – fejtette ki a Bloombergnek Mikolaj Dowgielewicz, az európai ügyekért felelős lengyel miniszter tegnap, miután Brüsszelben román, magyar, cseh, bolgár, lett és litván kollégáival megbeszélést folytatott az ügyben.

A találkozót követően Donald Tusk, az EU soros elnökségét betöltő Lengyelország miniszterelnöke és

Tüntetés Athénban. Görögország halogatása egész Európa gazdasági politikáját „ripityára törheti”

Herman Van Rompuy, az uniós állam- és kormányfői tanács elnöke már úgy nyilatkozott: a nemzetközi gazdasági válság nem árnyékolhatja be az Európai Unióhoz a jövőben csatlakozni kívánó országok erőfeszítéseit. „Mindketten eltökéltek vagyunk abban, hogy biztosítsuk: a válság semmilyen formában nem befolyásolja hátrányosan a tagságra pályázók erőfeszítéseit” – fogalmazott sajtótájékoztatóján Tusk.

„Jelen pillanatban jogi szempontból lehetetlen Görögországnak az euróövezetből való kizárása, a pénzügyi unióból való kilépésről egyedül Athén dönthet” – reagált a Reutersnek Peter Altmaier, a német kor-

mánykormány egyik meghatározó alakja. A politikus nem rejtette véka alá, hogy „a helyzet sokkal komolyabb, mint azt egyesek gondolnák”, és leszögezte, az athéni hatóságok mindaddig nem várhatnak pénzügyi segítséget, amíg nem indítják el a megállapodásban szereplő reformokat.

Tőzsde lejtmenetben

A Reuters úgy tudja, német kormánykörökben egyre nyíltabban beszélnek Görögország csődbe menetéről, amely az eurózóna adósság-krízisének megoldását is tovább késleltetné. Közismert, hogy Angela Merkel német kancellár szigorúan elveti Athén euróövezetből való ki-

lépésének, illetve kizárásának lehetőségét – ő a görög fizetésképtelenség esetére a bankoknak nyújtandó pénzügyi segítséget javasol. A Bloombergnek nyilatkozó szakemberek szerint görög-

EU-büdzsre: „okosabban, kevesebbet”

Nyolc, jómódú EU-ország képviselője közös állásfoglalásban szorgalmazta tegnap, hogy az Európai Bizottság által benyújtott tervekhez képest 100-120 milliárd euróval csökkentse a 2014 és 2020 közötti időszakra szóló uniós költségvetés kiadási keretét. Ausztria, Finnország, Franciaország, Hollandia, Nagy-Britannia, Németország, Olaszország és Svédország közös nyilatkozata úgy fogalmaz: „okosabban, de nem többet kellene költenünk”. A 27 EU-ország Brüsszelben tartott tegnapi miniszteri ülésének az egyik napirendi pontja a többéves pénzügyi kerettervezet megvitatása volt. A bizottsági tervezet 1100 milliárd euró kiadással számol az említett időszakra, ami öt százalékkal haladna meg a mostani időszak pénzügyi keretét. (MTI)

Gáz a roncstraktoroknak

ÚMSZ

A Környezetvédelmi Alap döntéshozó testülete elfogadta azon gyártók és forgalmazók listáját, amelyek részt vehetnek a Környezetvédelmi és Erdészeti Minisztérium Roncstraktor programjában. Azon jogi és magánszemélyek, akik a program keretében új traktort, mezőgazdasági gépet kívánnak vásárolni, tegnapról nyújthatják be pályázataikat a Környezetvédelmi Alaphoz – nyilatkozta tegnap Borbély László, hozzátéve, a projektre 51 millió lejt különített el a tárca.

A Környezetvédelmi Alapból finanszírozott programban régi traktorok és más mezőgazdasági gépek tulajdonosai vehetnek részt: természetesen vagy jogi személyek, mezőgazdasági vállalkozók, illetve olyan családi vállalkozásokat üzemel-

Borbély László

tető gazdák, akik szerepelnek a mezőgazdasági nyilvántartásban vagy a Mezőgazdasági Üzemek Regiszterében. Emellett pedig önkormányzatok, egyházak, iskolák, közhivatalok és egyéb nem kormányzati szervezetek is pályázhatnak.

A támogatás értékével kapcsolatosan a miniszter elmondta: azok a polgárok, akik régi mezőgazdasági gépeiket újra cserélik, a forgalomból kivont gépek után 17 ezer lejes támogatásban részesülnek a program keretében. A támogatás értéke

nem haladhatja meg az újonnan vásárolt mezőgazdasági gép vételárának áfa nélkül számolt 40 százalékát. A tulajdonosok november 10-ig tehetik le pályázati iratcsomagjukat a Környezetvédelmi Alapnál.

Mint arról korábban beszámoltunk, a székelyföldi ócskavastelepek üzemeltetői szkeptikusak a projekt sikerével kapcsolatban, mivel meglátásuk szerint az értékjegyek az új gép árának csupán töredékét jelentik. Pózna Dávid, a sepsiszentgyörgyi Ariadne telep ügyvezető igazgatója elmondta, több érdeklődő is felkereste már céget, sőt olyan is akadt, aki négy régi traktorról szabadulna meg, de amikor megtudta, hogy csak egy értékjegyet lehet hasznosítani, lemondott a programban való részvételtől, inkább alkatrészként értékesíti a régi gépeket. ◀

Csökken az infláció

Hírösszefoglaló

Augusztusban immár a harmadik egymást követő hónapban lassult Romániában a fogyasztói árak éves növekedési üteme, amely elsősorban az élelmiszerárak jelentős árcsökkenésének köszönhető. Az Országos Statisztikai Intézet friss adatai szerint az infláció 17 hónapja nem látott szintre, 4,25 százalékra csökkent az elmúlt hónapban – ez jóval túlszárnyalta a szakértők által várt 4,5 százalékot.

Júliushoz képest a fogyasztói árak 0,35 százalékkal csökkentek, ezen belül az élelmiszerárak 1,4 százalékkal lettek kisebbek, miközben a szolgáltatások 0,8 százalékkal drágultak. Az egy hónappal korábbi szinthez viszonyítva a zöltségek 8,3 százalékkal, a gyümölcsök 10,5 százalékkal voltak olcsóbbak.

országi kitérésük miatt több pénzügyi és biztosító-társaság mintegy ötvenszázalékos veszteséggel számolhat, ha a külföldi hitelezők leállítják a kölcsönnyújtást.

Hogy mennyire reális és időszerű Merkel vérszorgatókönyve, jól mutatja a börzék tegnapi – Nyugat-Európában átlagban 3,3 százalékos – esése, amelynek legfőbb vesztesei épp a pénzügyi vállalatok voltak. A zuhanásból jócskán kijutott a francia bankoknak: a párizsi tőzsdén a Román Fejlesztési Bank (BRD) anyabankja, a Société Générale részvényei 10,86 százalékkal, a BNP Paribas-é 12,86 százalékkal, a Crédit Agricole-é pedig 10 százalékkal veszítették értékükből. (A jelenséget még jobban felerősítette a francia atomreaktorban bekövetkezett robbanás.)

Meg nem nevezett források ugyanakkor a Reutersnek úgy nyilatkoztak, a külföldi hitelezők (EU, Nemzetközi Valutaalap és Világbank) képviselői igyekeznek módot találni arra, hogy októberben mégiscsak folyósítani lehessen Görögországnak a küszöbön levő nyolcmilliárd eurós pénzügyi segélycsomagot. ◀

Kihalófélben Románia?

Kovács Zsolt

Húsz éve nem csökkent olyan drasztikusan a hazai lakosság számaránya, mint amilyen mértékű lakosságcsökkenésről az idei év első hét hónapjának összesített adatai árulkodnak. A Statisztikai Intézet szerint idén júliusig 10 százalékkal kevesebb gyermek született Romániában, mint a tavalyi év első hat hónapjában. A születésszámhoz hasonlóan a házasságkötések aránya is jelentősen visszaesett 2010-hez képest: az idei év első félévében alig valamivel több, mint ötvenezer pár döntött úgy, hogy összeköti az életét, míg tavaly júliusig 80 ezer esküvőt tartottak. Ha a trend folytatódik, akkor idén csupán százezer házasság létrejöttére lehet számítani. Idén várhatóan a születések száma sem haladja meg a kétszázezret, ez pedig azt jelenti, hogy 1955 óta nem csökkent ilyen jelentős mértékben a hazai lakosság száma.

Mindenkit érint a népességfogyás

A népességszám alakulásának negatív hatásai szakértők szerint rövid, közép- és hosszú távon is érezhetőek lesznek. Éveken belül radikálisan csökken a beiskolázható gyermekek száma, és ez a teljes oktatási rendszer átalakítását eredményezi. 1990-ben még 4,5 millió gyermek és fiatal vett részt a hazai közoktatásban, 2010-ben már csupán 3,2 millió diák ült iskolapadba. Az előrejelzések szerint két-há-

rom éven belül 3 millió alá csökken a tanulók száma. A kormány ezt a negatív folyamatot több intézkedéssel igyekszik mérsékelni, például a kötelező oktatás idejének meghosszabbításával, az iskolaelhagyók számának csökkentésével, az integratív oktatási rendszer fejlesztésével, de ezek a próbálkozások csupán részlegesen mérsékelik az akut diákhány problémáját.

A munkaerőpiac is várhatóan elnéptelenedik, és ez azt jelenti, hogy megnő a vendégmunkások iránti igény. Ez a folyamat azért is lesz rendkívül gyors – állítják a szociológusok –, mert a népességfogyással párhuzamosan a hazai munkaerő-elvándorlás is állandó. A társadalmi biztosítási rendszer válsága akkor teljeseedik majd ki, ha 15-20 év múlva megkezdődik az 1966-os, abortuszt tiltó dekrétum nemzedékének nyugdíjazása. 1967 és 1977 között ugyanis 2 millió gyerek született, ez volt a hazai népességszaporulat csúcsa. Az aktív népesség aránya a nyugállományban lévőké felét sem éri majd el, ez azt jelenti, hogy egy munkavállalónak két nyugdíjas járandóságát kell majd biztosítania.

Elhalasztott gyerekek

A népességcsökkenés részen időszakos jelenség – nyilatkozta lapunknak a legfrissebb demográfiai adatokról Kiss Tamás szociológus, aki szerint a jelenleg tapasztalható népességfogyás mögött a családok „elbizonytalanodása” áll. A kutató hangsú-

lyozta, a három éve tartó gazdasági világválság és a szociálpolitikai megszorítások miatt is csökken a gyermekvállalási kedv. „Ez nem azt jelenti, hogy a családok végleg lemondanak a gyermekvállalásról, csupán azt, hogy néhány évre elhalasztják” – tette hozzá Kiss Tamás. Az ideai visszaesés harmadik okaként a szülőképes nők számának csökkenését nevezte meg a szociológus. „Most lépnek szülőképes korba azok a nők, akik a nyolcvanas évek végén, a kilencvenes évek elején születtek, és ebben az időszakban is alacsony volt a születésszám” – magyarázta.

Szülés – ideológiai alapon

Nemzetiségi szempontból jellemző adat, hogy a 2002–2007 közötti időszakban, amikor a szülési kedv – első sorban a kedvező szociálpolitikai intézkedések miatt – nőtt, a magyarok gyermekvállalási kedve magasabb volt, mint a románoké. „Elsősorban a középosztálybeli értelmiségi magyar családok vállaltak több gyermeket, ez pont a fordítottja a román családokban megfigyelhető folyamatoknak. A román értelmiségiek között az egygyerekes családmódell terjed” – nyilatkozta Kiss Tamás. A demográfus szerint ez a különbség azzal magyarázható, hogy a magyar társadalomban a népességfogyás elleni küzdelemnek több mint nyolcvanéves hagyománya van, és könnyebben „rávehetők” a gyermekvállalásra azok a családok,

amelyek érzékenyek az ideológiai érvekre. Összességében azonban – hangsúlyozta a szakértő – a romániai társadalom az egyszerű reprodukciós szint, azaz a jelenlegi populáció „újratermeléséhez” szükséges gyerekszám elérése sem biztosított. Ez statisztikailag akkor lenne biztosítható, ha minden hazai családban legalább 2,1 gyermek lenne.

Nagycsalád mint szubkultúra

Kiss Tamás a magyar családok „szaporaságát” a nagycsaládos szubkultúra elterjedésével magyarázza. Hasonlóan vélekedik Lénárt Erzsébet családsegítő szociális munkás is. „A gyermeket vállalók egymástól tanulják meg, hogy több gyermeket könnyebb nevelni, a rövid távon nagyobb befektetések megtérülnek. Akár a ruházattal, akár az étkeztetés költségeit tekintjük, a gyerekszám növekedésével csökkennek a kiadások” – magyarázta a marosvásárhelyi családsegítő. Szerinte a nagycsaládosok között erősebb a szolidaritás, a gyermekekre való felügyeletet is könnyebben megoldják. „Tíz éve a három gyerek számított nagycsaládnak, ma már nem ritka a négy-, ötgyerekes magyar család sem” – mondta Lénárt Erzsébet.

A biztató adatokat erősíti Kovászna megye is, ahol az országos adatokhoz képest mérsékelt a lakosságfogyás aránya. A megyei statisztikai hivatal információi szerint 2009-ben 2478 gyerek

született Háromszéken, tavaly 2468 újszülöttet anyakönyveztek, idén júniusig pedig 1.102 csecsemő jött világra. A szülések száma azonban kórházanként változik, a sepsiszentgyörgyi kórházban tavaly 1128 születést bonyolítottak le, idén első félévében pedig 499 gyerek született. Ezt a csökkenést azzal magyarázzák, hogy sok szülő más településeken hozta világra csecsemőjét.

Ezt igazolja az is, hogy a kézdivásárhelyi kórházban 3-4 éve egyre növekszik a szülések száma. A céhes városi szülészeten évente 700 csecsemő látja meg a napvilágot, sok szülő Sepsiszentgyörgyről vagy a szomszédos megyékből érkezik Kézdivásárhelyre. Hasonló jelenség tapasztalható a román-magyar határ mentén, ahol a nők jelentős része inkább magyarországi szüléset választ, még akkor is, ha a beavatkozás költségeit jelentős részben a családok vállalják magukra. „Nem tudom számokkal alátámasztani, de egészen biztosan hat a szülési kedvre az is, hogy a nők milyen szülés előtti és utáni gondozásban részesülnek. Egy rosszul levezetett szülés az anya egész hátralévő életét tönkretelheti. A megfelelő szülésfelkészítés, a szoptatási tanácsadás, a közösségi mentálhigiéniai ellátás pedig erősíti a gyermekvállalási kedvet” – magyarázta a várandós nők vándorlásának hátterét Kertész Erika debreceni szülésznő, aki rendszeresen lát el nagyváradi anyákat. ◀

Röviden

Hadat üzentek az orvhalászosoknak

Az illegális halászat visszaszorítása érdekében együttműködési szerződést ír alá a környezetvédelmi minisztérium a belügyminiszteriummal, jelentette be tegnap Borbély László tárcavezető, aki szerint a Duna-delta övezetében nem biztosított a halállomány biztonsága. A politikai hangsúlyozta, hogy a Duna Szentgyörgyágánál 72 ezer hektár területért jelenleg egyetlen ember felel.

Elvitték az ötös lottónyereményt

Megnyerte az ötös lottó 220 ezer lejes nyereményét egy szerencsés játékos a hétvégi húzáson, a hatos lottó 18,5 millió lejes fődíja azonban nem akadt „horogra”, ezért tovább nő a jövő heti nyere-ményalap.

Eljárás a rendőrök ellen

Húsz Hunyad és Temes megyei rendőr ellen indult eljárás hivatali visszaélés és hivatali mulasztás miatt. A gyanú szerint az illetékesek a helyi rendőrőrsök menedzselését sem látták el szakszerűen.

Sérülteket foglalkoztatnak

Országos hálózatot indít útjára egy uniós program, amelynek célja a sérülteggel élők foglalkoztatásának segítése. A rendszer működtetését az uniós finanszírozás mellett 53 civilszervezet és vállalkozás támogatja.

Erdélyi tanévkezdés – ballépésekkel

Munkatársainktól

Kötelező himnuszéneklés, elutasított magyar gyerekek, iskolai helyhiány: feszültségekkel indult tegnap az ideai tanév.

Tisztelet vagy ellenzenv?

A magyar szülőket már az első nap ellenkezést váltott ki Daniel Funeriu oktatási miniszternek az elképzelése, hogy ezentúl a tanintézményekben meghatározott időközönként el kell majd énekelni Románia himnuszát. „Ha a román himnuszt kötelező énekelni, akkor én elvárom, hogy a magyar osztályokban a magyar himnuszt is énekeljék, elvégre az a mi nemzeti szimbólumunk” – nyilatkozta tegnap lapunknak Sajgó Ernő marosvásárhelyi szülő. A szintén marosvásárhelyi Constantin Popa pedagógus úgy vélekedett: ha a himnusznak helye van a fociélemlőkon, miért ne lenne helye az iskolákban. „Mérték kérdése, hogy tiszteletet vált ki a gyerekekből, vagy ellen-

A Kölcsey szellemiségét idézte a szatmári tanévnyitón Kelemen Hunor kulturális miniszter

Fotó: Sike Lajos

szenvet” – vélekedett a tanár a tegnapi tanévnyitón.

Krónikus helyhiány

Bár tegnap Erdélyben 60 önálló magyar tanintéz-

ményben indult a magyar nyelvű oktatás, kettővel több iskolában, mint tavaly (Margitán és Szalontán is önálló magyar intézmény létesült), a kisebbségi gyermekek oktatása mégis több tele-

pülésen akadozik. „A négyes iskolában azt mondták, hogy már nincs elég hely, ne írassuk oda a gyereket. Most őszszel meg azt hallom, nincs elég magyar gyerek abban az intézményben” – panaszkolta

lapunknak egy marosvásárhelyi szülő. A szintén marosvásárhelyi, belvárosi 2-es számú általános iskolában összehoztak két magyar osztályt, a gyerekek a 31 fős ötödikben folytatják tanulmányait. „Ez a legnagyobb létszámú osztály az iskolában, hiába kértük, hogy maradjon két külön magyar osztály. Nem tudom, milyen körülmények között” – mondta a tegnapi évnyitón az egyik felháborodott anyuka.

Markó: jó esély az oktatási törvény

Markó Béla miniszterelnök-helyettes tegnap a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceumban vett részt a tanévnyitó rendezvényen. Úgy értékelte, a nemrégiben elfogadott oktatási törvény rendkívül fontos az anyanyelvű oktatás szempontjából is, hiszen így immár magyarul és magyar nyelvű tankönyvekből tanulhatják a történelmet és földrajzot a nyolcadikos és tizenkettődik magyar diákok is. „Ment-é a könyvek ál-

tal a világ előbb?” – idézte Vörösmarty Mihályt a miniszterelnök-helyettes, aki szerint a Bolyai-liceum és a református kollégium által elért eddigi eredmények is igazolják, hogy a költői kérdésre igen a válasz.

Magyar-magyar vita

Szatmárnémetiben a református és az állami magyar iskola épületcseréje miatt indult sajátos hangulatban a tanév. A nagy múltú Kölcsey Ferenc Főgimnázium hosszas vita, évekig tartó helykeresés után talált otthonra, miután a rendszerváltás után használt épületét visszakérte és kapta a református egyház. „A szellemiséget soha nem a falak, hanem az ember hozza létre. A Kölcsey-főgimnázium szellemisége olyan nagy erő, amire bátran építhet az itteni magyarok, mert az biztos jövőt jelent!” – biztatta az állami iskola diákjait és oktatóit tegnapi tanévnyitó beszédében Kelemen Hunor kulturális miniszter. ◀

Röviden

Decemberig Crişan váltja Gáspárikot

A decemberi rektorválasztásig Sorin Crişan eddigi rektorhelyettes vezeti a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemet – döntötte az oktatási intézmény szenátusi ülése. Mint ismeretes, Gáspárik Attila a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház vezérigazgatója, ezért még augusztusban lemondott a színi-tanodában betöltött rektori tisztségéről. A 2012 áprilisában esedékes rektorválasztást ugyanakkor ez év decemberére hozták előre. „Az új rektor személye nincs garantálva, kívülről is jöhet, akár a kolozsvári egyetemről, de akár külföldről is” – jelentette ki Gáspárik utalt arra is, hogy sajtóspekulációk szerint a tisztség váromá-nyosa Markó Béla felesége, Kós Anna lenne, teljességgel alaptalan. „Bár alkalmas lenne a tisztségre, tudomásom szerint nem pályázik” – fogalmazott Gáspárik Attila.

Bertalan István kiállítása a Quadróban

Bertalan István *Az emigráns bohóc* című kiállítását nyitják meg holnap délután 6 órakor a kolozsvári Quadro Galériában. A tárlat Bertalan első kolozsvári kiállítása, amelyen majdnem kizárólagosan eddig ismeretlen művek lesznek láthatóak, a művésznek 1986-1989 közötti kevésbé ismert, de az életműben egy újabb kitérítésnek tekinthető időszakát mutatva be. A megnyitő keretében sor kerül Ileana Pintilie művészettörténész – a temesvári művészeti mozgalom és a romániai kortárs művészet kiváló ismerője – Bertalanról írt monográfiájának bemutatására.

Erdélyi „várfelvarrás”

Antal Erika

▶ Erdély több településén is restaurálják a műemlékek számító várakat, a nagyszabású felújítási munkálatok oroszlánrészét az Európai Unió finanszírozza, a projektek többsége a tervek szerint 2014-ben fejeződik be.

Új arcot kap a vásárhelyi vár

A héten várhatóan elkezdik a marosvásárhelyi vár felújítási munkálatait, miután az önkormányzat a hétvégén aláírta a szerződést a kivitelezővel. A több mint 7 millió eurós projekt részeként idén felújítják a vár bástyáit, amelyekben három színházi társulat működik, kettő folyamatos kiállítások otthona, kettő pedig a nagyobb városi rendezvények alkalmából nyitja meg kapuit. „Jövőben a kapubástyától jobbra álló, a kommunizmus idejéből származó és a hadsereget szolgáló rak-tárépületet lebontják, helyébe pedig üvegpiramist építenek, amely információs központként működik majd, de látványnak sem lesz utolsó” – tájékoztatta lapunkat Cseghi Sándor. Az alpolgármester elmondása szerint a középkori vár színházi előadásokat, filmfesztiválok és kiállításokat befogadó kulturális központtá alakul, a művelődési rendezvények mellett pedig egy házasságkötő terem is helyet kap a várudvaron. Hangsúlyozta: a felújítás terveit már tíz évvel ezelőtt elkészítette a hivatal, de a munkálatok elvégzésére akkor nem volt pénz. „Már nagyon ráfér a várra a teljes felújítás, a korszerű berendezés, hogy a

A marosvásárhelyi vár bástyáit még idén felújítják, 2014-ig a teljes várat restaurálják

A szerző felvétele

marosvásárhelyiek számára minőségi és kulturált szórakozási lehetőséget biztosíthassunk” – indokolta Cseghi Sándor a várfelújítás szükségességét.

Megújul a Mikó-vár

Az elmúlt hónapban újabb szakaszába ért a csíkszeredai Mikó-vár restaurálása: jelenleg a nyílászárókat és a csatornarendszert cserélik ki, illetve korszerűsítik az elektromos hálózatot és a fűtésrendszert. A Csíki Székely Múzeumnak otthont adó vár felújítását több mint négy éves huzavona után idén januárban jelentette be Kelemen Hunor művelődési és örökségvédelmi miniszter. Hasonló felújítást legutóbb 1969–1974 között végeztek a 17. század első felében épült, késő reneszánsz kori váron. Gyarmati Zsolt, a múzeum vezetője szerint a felújítást követően múzeumi

feladataikat is jobban el tudják látni, hiszen újabb helyszíneket is használhatnak majd. A tervek szerint az idei év végére készülnek el a restaurálási munkálatok felével, jövő nyárra pedig a teljes épület felújítását szeretnék befejezni.

Komplex munkálatok Váradon

Múlt év áprilisa óta gőzerővel folynak a restaurálási munkálatok a nagyváradi várban is, a tervek szerint 2015 elejére mind a nyolc épülettest, összesen 190 helyiség megújul – a projektet a Regionális Operatív Programok révén finanszírozzák, összértéke meghaladja a 8 millió eurót. A várban található a fejedelmi palota is, amelyben a felújítás után a vár és a város múzeuma kap majd helyet. A várrestaurálás részeként nemrégiben átadták a felújított nyári

színházat, jelenleg a palota külső folyosóján elkezdték a nyílászárók behelyezését.

Vajdahunyadon áll a várrestaurálás

A várfelújítások mellett azonban ellenpélda is akad – idén júniusban például Kelemen Hunor bejelentette, hogy leállnak a vajdahunyadi vár ötmillió euróra becsült felújítási munkálatai. A művelődési miniszter akkor azzal indokolta döntését, hogy egy átfogó terv híján fejtelennül zajlott a restaurálás, mi több, a munka minősége is kívánivalót hagy maga után. A sajtónak adott nyilatkozatában hangsúlyozta: a minisztérium elkészíti az átfogó restaurálási tervet, amelyet legkésőbb szeptember végén láttamoz az Országos Műemlékvédelmi Bizottság, és aszerint folytatják a vajdahunyadi műemlék épület korszerűsítését. ◀

Régi-új tánc a Háromszéktől

Kovács Zsolt

▶ Az Erdélyország az én házam című előadás felújított változatával kezdte az idei évadot a sepsiszentgyörgyi Háromszék Néptáncgyűttes – jelentette be a hétvégi sajtótájékoztatóján Deák Gyula. „A régi-új darabot, amelyet Horányi László, az esztergomi színház művészeti vezetője rendez, teletüzdelve vetítéssel és narrációval, szeptember 21-én mutatjuk be Sepsiszentgyörgyön, majd Magyarországi turnéra indulunk” – tájékoztatót a sepsiszentgyörgyi táncgyűttes vezetője, aki szerint szeptember 24-én a szászcsávási cigányzenekar közreműködésével évadnyitó tánczást is szerveznek. A táncgyűttes új előadásokkal is előrukkol az idei évadban – októberben az Ivácon László által rendezett *Maszk-Ura* című táncszínházi előadás bemutatójára kerül sor. Ebben a darabban arra keresnek választ, hogy az emberek miért bújnak álarc mögé, illetve rávilágítanak arra is, hogy miről szólnak a most használt népies maszkok – tudtuk meg a Háromszék Táncgyűttes vezetőjétől. Emellett novemberben megszervezik a táncgyűttes immár hagyományossá vált néptánc- és népzene-találkozót, amelyet idén Kriza János unitárius püspök, néprajzkutató emlékének szentelnek és a *Vadrózsák* című művére alapoznak. Szintén az idei évadban kerül közönség elé a sepsiszentgyörgyi táncosok primások emlékének szentelt, *Száz évig* című előadása, illetve az *Advent és a Bójtól bójtig* című produkcióik. „Emellett szeretnénk táncszínházi előadássá alakítani a *Csípkerősika* című mesét is” – tette hozzá Deák. ◀

HIRDETÉS

www.erdely.tv

Döntse el Ön, melyik lesz 2011 nyertes szüreti bálja!

SZAVAZZON
KEDVENC TELEPÜLÉSÉRE
a következő sms számon:
0771-653 504

Nyeremények

- 2 hét szállás a Danubius Hotelbe
- 2 hét pénztáji
- 2 hét nyertes településről

Támogató:

- ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIÓ
- adwise
- Harghita Megyei Tanácsa

ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIÓ

Az ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIÓ szeptember 1-11. között televíziós vetélkedőt rendez, hagyományos, őszi mulatságot szervező tánc csoportok, egyesületek, közösségek számára. Részletek a www.erdely.tv oldalon

Fődíjként az Erdélyi Magyar Televízió egy évben kereszttől figyelemmel kíséri a közösség rendezvényeit, életét, és elkészít egy bemutató filmet a nyertes településről.

A szavazók között kétszemélyes hétvégét sorsolunk ki a szoviat Danubius Hotel jóvoltából.

Eco javított A rózsá nevé

Hírösszefoglaló

▶ Javított kiadásban jelenik meg Umberto Eco *A rózsá neve* című sikerregénye. A szerző korrigálta az 1980-ban megjelent mű hibáit és a latin nyelvű idézeteket is lefordította a felkészültebb olvasók számára. „Harminc év alatt több hibát is észrevettem a könyvben, ezeket javítottam ki” – nyilatkozta Umberto Eco az olasz lapoknak, tagadva azokat a feltételezéseket, miszerint a mai tudatlan internetes generációnak írta volna át a könyvét.

Az *El País* című spanyol napilap úgy fogalmazott, Eco a minus habens, vagyis a történelmi-filozófiai ismeretek nélküli ostobáknak szóló verziót szerkesztette meg. „Nem írtam át az eredetit. Eltüntettem az ismétléseket, javítottam az elbeszélés ritmusát, pontosítottam a könyvtáros arcának leírását” – magyarázta

Eco. Elárulta, harminc évvel ezelőtt, hogy az 1980-ban megjelent könyv középkori latin növényleírásai között a cikóriát öszekeverte a tökkel és paprikát említett, amikor azt Európában még nem is ismerték.

Eco elmondta, az amerikai fordítók hívták fel a figyelmét arra, hogy az olasz olvasókkal ellentétben az amerikaiak számára a latin érthetetlen. Tanulságos volt ennyi idő után újraolvasnom saját regényemet, a többi művet is javítani fogom – hangzott Eco.

A *rózsá neve* Umberto Eco első regénye volt, amelynek világszerte nagy sikere lett. Csak a regény olasz nyelvű kiadásából hat és fél millió példány kelt el. A bolognai egyetem nyugalmazott szemiotikaprofesszorának művét negyvenhat nyelvre fordították le. A *Le Monde* francia napilap a 21. század alapolvasmányai közé sorolta. ◀

Sok a reklámkerülő néző

F. I.

► Míg 2002-ben a tévézők mintegy 12 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem zavarná, ha a csatornák több reklámtól sugározna, idén már csak öt százalékuk örül a reklámlavinának – mutat rá a GfK Piackutató Intézet legfrissebb jelentése. „A gazdasági recesszió miatt a televíziós csatornák kénytelenek voltak csökkenteni reklámtarifáikat, így egyes hirdetői hosszabb reklámokat tudtak megengedni maguknak, ami növelte a reklámidőt, de ugyanakkor átlépte a nézők tűréshatárát” – állapítja meg a felmérés. Szintén megfigyelték azoknak a nézőknek is a számát, akiket megmosolyogtatnak a reklámok – 2002-ben 75 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy szórakoztatják egyes reklámok, idén azonban mindössze 58 százalékuk volt ezen a véleményen.

Hasznosak a reklámok

Ennek ellenére a felmérésben részt vevő tévézők 77 százaléka azt nyilatkozta, hogy a sugározott reklámokból hasznos dolgokat tudnak meg az egyes termékekről és vásárlásnál befolyásolja őket a tévézés közben zavaró számító reklámklip. Ugyanakkor azt is elismerik, hogy a reklámverseny teremt a termelők körében, hogy a néző-fogyasztó folyamatosan jobb terméket kap-

jon. A GfK által készített felmérés külön vizsgálta azt, hogy milyen hatással vannak a nézőkre a hírességeket felvonultató reklámkampányok. Mint kiderült, a kisvárosokban és vidéken az ilyen típusú reklámok negatívan befolyásolták az eladásokat, míg a nagyvárosokban számottevően növekedett a kereslet azon termékek iránt, amelyeket valamely hírességgel reklámoztak.

Reklám helyett termék-helyezés

Az Ipsos ebben a témában készített felmérése szerint, ha a nézőknek a hagyományos reklám és a műsorban történő termék-megjelenés közül kellene választaniuk, akkor a többség a termék-elhelyezést nézné szívesebben. Megállapítják, hogy a nézők szerint az észlelt termék-megjelenés a

műsor élvezetére, illetve menetére nem volt negatív hatással, a tévézők túlnyomó többségét egyáltalán nem zavarta. Az Ipsos kutatásából kiderül az is: a háttérben feltűnő terméket és a termék-aktív használatát a tévézők jelentős többsége elfogadhatónak tartja, sőt csaknem 50 százalékuk azt is el tudná fogadni, ha kedvenc sorozatainak szereplői ki is mondanának márkanéveket. ◀

A romániai tévézők 95 százalékát zavarják a televíziós reklámok, ennek ellenére befolyásolják vásárlási szokásaikat

Kettős tükröz

Az M&M hírportál által közölt kutatás szerint az üzleti világ döntéshozói valóságos média-habzsolók, és nem kímélik sem a digitális, sem a hagyományos médiumokat. 95 százalékuk naponta olvas újságot, 86 százalékuk naponta néz tévét. Am ne essünk tévedésbe: nem elég csak rábambulni az agysíkító síkképernyőre, nem elég csak átfutni a sztárpletykarovatot a budin ahhoz, hogy sikeres kereskedővé váljunk. Úgy néz ki, hogy az üzleti világ döntéshozóinak oroszlánrésze képes arra, hogy médiainformációit eredményesen fektesse be. Mint tudjuk, a Sajtó emlőjén lógók nagy hányada is pont úgy megzabálja az eléje vetett bombahírt, mint bármely „businessman”, ám sokan nem veszik észre, hogy amit kapnak, annak a megközelítőleges értelme csak óriási háttértudás visszfényében rajzolódik ki csak. De van, aki nem csak a bombahír bozóttüzeit látja, hanem a gyújtómechanizmust is.

(prier)

Röviden

Román kiadót vett a Ringier

Az ország egyik legnagyobb magazinkiadóját vásárolta meg a korábbi tulajdonosoktól, a német Axel Springertől és a svájci Edipressétől a szintén svájci Ringier. A romániai Edipresse A. S. Romania gondozza többek között az *Elle*, a *Viva!* és a *Popcorn* magazinok helyi változatait, de mintegy tucatnyi nyomtatott és online kiadványuk között megtalálható a *Libertatea* is. Az Edipresse csoport pénzügyi főnöke, Michel Preiswerk is üdvözölte a lépést, szerinte ezzel komoly fejlődési lehetőségek nyílnak meg a cégek előtt. Az Axel Springer International elnöke, Ralph Büchi elmondta, hogy az eladásal még jobban tudnak majd erős márkáikra koncentrálni.

Megújul az ETV műsorkínálata

Nyolc új műsorral és az Erdélyi kávéház új műsorvezetőjével, Gáspárik Attilával várja a nézőket szeptember második felétől az Erdélyi Magyar Televízió (ETV). Az *Útmutató* című műsorban Bőjte Csaba a tízparancsolatot értelmezi, a *Tájékpé* című mezőgazdasági műsor a fiatal értelmiségnek mutatja be a gazdaság szépségeit, a *Neve és hivatása...* pedig színészekről szól. A *Made in Hungary* magyar termékek múltját és jelenét mutatja be, a *Hargita Magazin* a székelyföldi régió fejlődéséről ad hírt, a *Vendégváró* a vendéglátóiparban tevékenykedő erdélyi vállalatok turisztabarát bemutatása, az *Értékeink* című sorozat múzeumok, levéltárak, könyvtárak és települések örökségébe enged betekintést. A *Szüreti Vigadalom* című műsor az erdélyi települések szüreti multságainak versenyé.

Apróhirdetés

Használt, német-osztrák, vegyes tüzelésű kazánok (25kw–60kw), puffertartályok, valamint bojlerok eladó. Érdeklődni: 0756-800 356.

Médiagózió

Szeptemberi médiaetika

A terrorakciók sokszor látványosabbak, mint amennyire eredményesek. Most, a tizedik évfordulón megállapíthatjuk, hogy a 2001. szeptember 11-i repülőgépek-eltérítők viszont félelmetesen hatékonyak voltak, és mint ilyenek, tökéletes médiaszencziót tudtak kelteni. Anélkül, hogy felmérnék, hogy mekkora profitot termeltek az amerikai tévéadókból, hogy külföldi televízióknak adták el a füstölő toronyházak képsorait, megállapíthatjuk, hogy a terrortámadás használta a médiának. Az ócska bulvártól egyáltalán nem idegenkedő tengerentúli sajtó végre olyan témához jutott, amely valóban súlyos, világtörténelmi jelentőségű esemény – és amely körül, akárcsak a legtöbb ilyen horderejű történés peremén – számtalan titokzatos, mítizáló felté-

telezés született, amelyek – pontosan titokzatosságukból kifolyólag – maguk is kimeríthetetlen médiatémák. A világ firkászai és kameramanjai hiénaként gyűltek a még sűrűsödő romokra, hogy sokkolóbbnál sokkolóbb képekben érzékeltesék a tragédia nagyságát, komoly vállalatok dokumentálták csendben a humán és anyagi veszteségeket, és közben a világ félt, sórt: rettegett. Amerika „bosszúhadjárata” azonban már nem volt annyira sikeres, mint a terroristák merénylete. Az Afganisztánban zászával eleső katonák csak a mindenkori ellenzéki sajtóban, egy-két függetlenebb európai médiaorgánumban kapnak őket megillető helyet, a világsajtó oroszlánrészét a terroristák gonoszságának és az amerikaiak hősiességének hangoztatása tölti be.

Holott minden épeszű média-fogyasztó tudja, hogy ezek a merényletek két kultúra összeférhetetlen aspektusainak összeütközései, és mint ilyenek, csak tünetek. Az igazi retentet, amit nem lehet megmutatni, tulajdonképpen az a másság, az a végtelen különbség, amely az Amerikát/Nyugatot szabotáló közösségek és az „amerikai álm” között feszül. A világmédia ismét leszerepelt: (amerikai) titkosszolgálati összeesküvéstől vakon dühöngő muszlimokon át egészen szabadkőműves-összeesküvésekig mindent, de mindent képernyőre/papírra vitt, és nem figyelt arra, hogy a nézők-olvasók ne eltűnjenek az egyszemélyes képzet kapjanak erről a szomorú eseménysorozatról. Eközben pedig nem vesszük észre, hogy az erkölcsi hitelét, gazdasági

erejét, katonai hatalmát lassanként elveszítő Amerika ebbe a végtelenül szomorú eseménybe kapaszkodik – országimázsát fenntartandó. Hihetetlen retorikával, médiamanipulációval sikerült elérniük azt, hogy a vezetés legnagyobb hadászati és kémügyi kudarcát a Mindenkori Ellenség felett aratott legeslegnagyobb erkölcsi győzelemként tartsa számon a világ. Kerek évfordulók meg fokozottabban lángol fel a nyugati és azzal szimpatizáló sajtóban a sajnálkozással vegyes porhintés, és minden megemlékezés önmagában is médiaszenczióvá válik, azonban beláthatjuk: a Világmédia etikája az WTC ikertornyáival együtt ismételtelen, sokadszorra porrá omlott.

Péter Árpád

A tévével egyenlő a YouTube

ÜMSZ

► A televízióval egyenrangú szórakozási lehetőségként tekintenek a világ legnagyobb videomegosztójának számítató YouTube-ra annak felhasználói, főleg a fiatalabb generációnak már ez a platformja” – mondta el a San Franciscó-i székhelyű Portal A Interactive tanácsadó cég vezetője, Nate Houghteling a *MercuryNews.com*-nak. „És egyre inkább ez lesz a helyzet, ugyanis az idő előrehaladtával ezek a felhasználók már nem fognak elfordulni a YouTube-tól, viszont egyre többen lesznek az

újak” – tette hozzá. Mindez az oldalhoz köthető számokban is meglátszik. A site tartalmának nagy részét teljesen amatőr vagy félprofi magánbloggerek állítják elő, a nagyobb letöltéseket generáló tartalomszolgáltatókkal pedig partneri szerződést is köt a cég, így ők részesülnek az alkotásaikon elhelyezett reklámokból befolyó bevételekből. A legsikeresebb ilyen YouTube-partnerek több millió „előfizetővel”, vagyis rendszeres követővel rendelkeznek, egyes videóikat százezrek, milliók tekintik meg, ami vetekszik a legnépszerűbb tévé-műsorok nézettségével. ◀

MÉDIAPARTNEREK

Szatmár
SZtv
www.szatmartv.ro

Prima Rádió
Székelyudvarhely első rádiója!

PRIMÁS VAGYOK, DE NEM VONÓSI, REKKEK VAGYOK, A RÁDIÓ!

MŰSOROK:

- ZENES IZENETEK
- ÉBRESZTŐ
- HÍREK
- UNIVERTÁRI FÉLÓRA
- HANGOLÓ
- SZINES BRÁK
- KAMASZÓR KAMASZÓR
- REFORMÁTUS FÉLÓRA
- ZARÁNDOKTÓN
- AZ ORVOS VÁLASZOL
- MAGASFEJLESZTÉGE

www.prima-radio.ro

MEGLÁSSA A PRIMA RÁDIÓT, OLVASSA A PRIMA ÚJSÁGOT!

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
tel.:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.
Postacím: 030032, București, Lipsani nr.29-31, O.P. 15, C.P. 40

* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

